

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA
**ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN
TRONG ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY
THEO HƯỚNG BLENDED LEARNING**

Hà Nội - 2021

MỘT SỐ THÁCH THỨC VÀ CƠ HỘI CỦA VIỆC ÁP DỤNG BLENDED LEARNING TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG CỦA VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH ĐẠI DỊCH COVID-19 VÀ CUỘC CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0

NCS. Nguyễn Mậu Hùng

Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế
Email: nguyenmauhung@quangbinh.edu.vn

TÓM TẮT:

Mặc dù chất lượng môn Lịch sử trong nhà trường đã được cải thiện đáng kể, nhưng blended learning vẫn được kỳ vọng như một trong những giải pháp có thể góp phần cải thiện tình hình dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam. Cơ sở của niềm tin này là sự kết hợp giữa các phương pháp dạy học Lịch sử trực tiếp và trực tuyến, việc cung cấp những nguồn tư liệu mở, việc giảm thiểu công sức chuẩn bị đồ dùng dạy học, việc tăng cường kết nối các hoạt động dạy học, và minh bạch hóa các hoạt động kiểm tra và đánh giá quá trình dạy học Lịch sử của blended learning ở các trường trung học phổ thông. Tuy nhiên, việc thiếu các kỹ năng công nghệ thông tin cơ bản và nền tảng cơ sở hạ tầng thiết yếu của các cơ sở giáo dục, sự thiếu kiểm chứng của các nguồn tư liệu, sự tràn lan của các phần mềm dạy học, và nguy cơ bị tấn công mạng cũng làm cho blended learning gặp những khó khăn không nhỏ trong quá trình áp dụng vào các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông. Mặc dù vậy những tiện ích quý giá của blended learning là rất triển vọng cho các hoạt động giáo dục Lịch sử ở trường phổ thông trong thời gian tới.

Từ khóa: blended learning, dạy học Lịch sử, trường trung học phổ thông, đại dịch Covid-19, Cách mạng công nghiệp 4.0.

1. ĐẶT VĂN ĐỀ

Mặc dù kết quả của việc dạy và học môn Lịch sử các trường phổ thông của Việt Nam đã được cải thiện từng bước trong những năm qua, nhưng Lịch sử vẫn là một trong những môn học có kết quả thi tốt nghiệp trung học phổ thông đáng quan ngại nhất hàng năm (Đặng Chung, 2021). Trước tình hình đó, nhiều nỗ lực đã được thực hiện, nhiều giải pháp đã được đưa ra, và nhiều phương pháp dạy học mới đã được áp dụng để vừa nâng cao chấp nhận của việc dạy học Lịch sử ở trong các trường trung học phổ thông của Việt Nam, vừa cải thiện hiệu quả của các hoạt động giáo dục Lịch sử trong đời sống xã hội hàng ngày. Các phương pháp dạy học phát huy tính tích cực của học sinh, lấy người học làm trung tâm, và e-learning... thường được sử dụng nhiều nhất và được nhắc đến thường xuyên nhất thời gian gần đây. Tuy nhiên, các kết quả mang lại không phải lúc nào cũng như mong đợi trong mọi hoàn cảnh. Chính vì thế, các nỗ lực tìm kiếm các phương thức giáo dục và con đường giảng dạy Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam vẫn tiếp tục được thực hiện. Việc đổi mới nội dung, chương trình và sách giáo khoa ở trường phổ thông hiện nay là một trong những nỗ lực như thế, nhưng việc áp dụng các phương pháp giáo dục hiện đại và phương thức dạy học tân

tiến mới thực sự mang đến những hy vọng khả thi trong thời gian tới. Blended learning là một trong những lựa chọn ưu tiên hàng đầu cho việc khắc phục các hạn chế cố hữu của việc sử dụng các phương pháp dạy học truyền thống ở trường phổ thông và từng bước cải thiện chất lượng dạy học các môn trùu tượng trong chương trình học tập của học sinh các trường trung học phổ thông trong cả nước. Lịch sử không chỉ là một trong những môn học như thế, mà còn đã phần nào chứng minh được những tiềm năng to lớn của mình trong mối lương duyên với blended learning. Thực tiễn các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam thời gian qua cho thấy các tác động nhiều chiều của công nghệ giáo dục đối với kết quả học tập của học sinh. Trong số này, blended learning ngày càng được sử dụng phổ biến hơn. Blended learning là phương pháp giáo dục kết hợp giữa các hình thức online dựa trên các nền tảng công nghệ và các phương thức học tập truyền thống trực tiếp trên lớp (UPM, 2020). Nói cách khác, *blended learning* là phương pháp học tập hòa trộn giữa cách học truyền thống trên lớp và các cách học trực tuyến hiện đại khác (UB Academy, 2017). Phương pháp này có rất nhiều ưu điểm, nhưng không thể miễn hoàn toàn đối với mọi thách thức đang đặt ra một cách ngày càng cấp bách hơn đối với nhiều môn học trong bối cảnh của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0, không phải lúc nào cũng có thể phát huy tác dụng như mong muốn, và không thể áp dụng một cách máy móc cho mọi môn học, đối tượng dạy học, và bối cảnh thực tế mà việc dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam hiện nay là một trong những trường hợp như vậy. Chính vì thế, bài viết này không chỉ phân tích các lợi thế cơ bản của blended learning, mà còn chỉ ra những thách thức không hề đơn giản của việc ứng dụng phương pháp dạy học mới lạ này vào trong các hoạt động giáo dục Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam dựa trên cơ sở kết quả phân tích nhiều nguồn tư liệu khác nhau bằng các phương pháp định tính và định lượng cũng như logic và lịch sử.

2. TÍNH KHẢ THI VÀ NHỮNG RÀO CẢN CỦA VIỆC ỨNG DỤNG BLENDED LEARNING TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ Ở TRƯỜNG CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG CỦA VIỆT NAM HIỆN NAY

2.1. Khả năng thành công của blended learning trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam hiện nay

Blended learning là một trong những phương pháp đào tạo hiện đại của nhiều nền giáo dục tiên tiến trên thế giới (UB Academy, 2017). Cơ hội thành công của blended learning trong quá trình dạy và học môn Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam là tương đối rõ ràng, vì những lợi thế cơ bản mà mô hình đào tạo này mang lại cho cả người học và người dạy lẫn cơ sở giáo dục và xã hội. Những ưu điểm quan trọng nhất của blended learning trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam hiện nay có thể được tóm gọn lại trong một số điểm chính như sau:

Thứ nhất, các phương pháp dạy học Lịch sử truyền thống thông qua các tương tác trực tiếp trên lớp đã phát huy tác dụng tích cực trong rất nhiều trường hợp, nhưng các hình thức đào tạo trực tuyến cũng mang lại hiệu quả rất cao (Wewiin, 2020). Tuy nhiên, việc sử dụng các

phương pháp dạy học trực tiếp và trực tuyến một cách riêng rẽ và rời rạc thường chỉ mang tính chất đối phó tình thế mà vẫn không hạn chế được những khuyết điểm vốn có của cả hai phương thức dạy học Lịch sử song song này. Sự ra đời và ngày càng phổ biến của blended learning chính vì thế vừa khắc phục được những yếu điểm (Tandoh, Flis, and Blankson, 2014) của hai phương pháp dạy học nêu trên (Phạm Thị Ngọc Bích, 2021), vừa làm cho các bài học Lịch sử trong các trường trung học phổ thông càng trở nên hấp dẫn và sinh động hơn. Điều đó có nghĩa là blended learning mang đến một trải nghiệm học tập trọn vẹn giữa giảng dạy trực tiếp và giảng dạy trực tuyến dựa trên các nền tảng công nghệ. Phương pháp dạy học này đã chứng tỏ được hiệu quả thực tế của mình trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông và ngày càng được ứng dụng rộng rãi hơn ở Việt Nam (Wewiin, 2020).

Thứ hai, blended learning có thể giúp việc dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam giải quyết phần nào vấn đề đạo cụ và đồ dùng dạy học trong các bài giảng cần nhiều minh họa và chứng cứ. Mặc dù tất cả các bên liên quan đã có nhiều cố gắng, nhưng các dụng cụ phục vụ dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam hiện nay vẫn còn thiếu hụt trầm trọng và không bao giờ có thể thỏa mãn đầy đủ nhu cầu minh họa cho tất cả các bài học lịch sử đã diễn ra trong quá khứ. Trong bối cảnh đó, các thành tựu khoa học công nghệ hiện đại đã cho phép con người có thể sản xuất vô số các videos, thiết kế các phần mềm lịch sử, và phục dựng các diễn biến của quá khứ theo cách hiểu của mình. Các sản phẩm công nghệ này vừa vô cùng phong phú và đa dạng trên các không gian mạng, vừa rất dễ dàng sử dụng cho các bài học trong nhà trường. Việc phải mất công sức, thời gian (UPM, 2020), và chi phí cho thiết kế, sản xuất, sử dụng các dụng cụ dạy học trực tiếp cho môn Lịch sử ở các trường trung học phổ thông chính vì thế cũng được giảm nhẹ đi rất nhiều (ELM Learning, 2017).

Thứ ba, blended learning không chỉ mang đến cho những người đam mê khám phá quá khứ nhiều con đường tiếp cận những gì đã qua, mà còn cung cấp cho các bài học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông thêm nhiều nguồn tư liệu tham khảo giá trị. Người học từ đó không chỉ có thể tự mình tìm hiểu các nội dung bài học trong sách giáo khoa và các bài giảng trên lớp, mà còn mở rộng hiểu biết và nâng cao kiến thức của mình bằng các nguồn tư liệu và các kênh thông tin đa dạng từ các nguồn học liệu mở trên không gian mạng. Người dạy cũng không nhất thiết phải tìm kiếm các minh chứng tư liệu trực quan để làm cho các bài học Lịch sử thêm sinh động, mà nhiều nguồn tư liệu dạy học và kênh thông tin bổ ích đã có sẵn trên các bảo tàng online, thư viện trực tuyến, và trung tâm lưu trữ xuyên biên giới quốc gia trên không gian mạng. Các thầy cô có thể sử dụng các nguồn tư liệu mở này cho các hoạt động giảng dạy của mình hoặc cũng có thể cung cấp thông tin và giới thiệu thêm cho người học tham khảo để mở rộng kiến thức về chủ đề đang tìm hiểu (UPM, 2020).

Thứ tư, blended learning không chỉ mở ra những chân trời kiến thức mới cho cả người học lẫn người dạy, mà còn kết nối các quá trình dạy học Lịch sử ở các trường phổ thông với tất cả các diễn biến liên quan trong khả năng có thể. Ví dụ, một bài học Lịch sử có thể được tiến hành trên lớp với sự chủ trì của người dạy, nhưng các nhóm học tập có thể được cử đi thực hiện nhiều nhiệm vụ ở các địa điểm khác nhau cùng một lúc. Tất cả đều được kết nối

qua hệ thống blended learning và được người dạy hướng dẫn chẳng khác gì các bài học trên lớp (UPM, 2020), nhưng kết quả học tập và nghiên cứu thì được cập nhật thường xuyên để người dạy đưa ra các chỉ dẫn kịp thời. Tương tự như vậy, việc học về Cách mạng Anh, Cách mạng Pháp, Cách mạng Mỹ, Cách mạng Nga... đều có thể được kết nối với các nhóm nghiên cứu hoặc các lớp học cùng nội dung này ở các nước nói trên để tiếp cận vấn đề bằng những quan điểm cởi mở hơn.

Thứ năm, blended learning không chỉ hạn chế các yếu điểm của các phương thức kiểm tra và đánh giá truyền thống trong dạy học Lịch sử ở trường phổ thông, mà còn tạo nên một bước ngoặt mới trên hành trình cải thiện năng lực đánh giá các kết quả dạy và học Lịch sử của tất cả các bên liên quan ở Việt Nam. Việc kiểm tra và đánh giá các hoạt động giáo dục Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam không còn chỉ bó hẹp và giới hạn lại trong phạm vi của các hình thức vấn đáp, tự luận, và trắc nghiệm, mà blended learning đã cho phép người học có thể thuyết trình online, làm các videos lịch sử, thiết kế các phần mềm lịch sử, diễn các vở kịch lịch sử, và thậm chí làm các nghiên cứu trực tuyến để chứng minh năng lực thực sự của mình trong quá trình khám phá quá khứ của nhân loại. Các phương thức kiểm tra và đánh giá các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam chính vì thế không chỉ trở nên phong phú và đa dạng hơn, mà người học còn cảm thấy hết sức thoải mái và có thêm nhiều động lực (ELM Learning, 2017) để tiếp tục học tập Lịch sử.

Tóm lại, trong số rất nhiều các ưu điểm mà blended learning đã chứng minh được trong thực tiễn dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam vừa qua, thì việc người học vừa có thể thưởng thức các tiện ích của quá trình học tập truyền thống vừa có thể tìm hiểu các vấn đề của quá khứ và khai thác các kho dữ liệu đồ sộ trên internet (UPM, 2020) thường được đánh giá tích cực nhất. Bên cạnh đó, blended learning còn hạn chế những bất cập trong việc chuẩn bị dụng cụ dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông cho người dạy. Trong khi đó, học liệu và tư liệu cũng không còn trở thành một vấn đề đối với tất cả các bên tham gia vào các quá trình dạy học Lịch sử ở trường phổ thông bằng phương pháp blended learning. Nếu blended learning được vận hành một cách đúng hướng, nó sẽ tạo một ra môi trường tương tác minh bạch giữa người học và người dạy (Tandoh, Flis, and Blankson, 2014). Mặc dù vậy, năng lực kết nối trong các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông mới thực sự là một trong những ưu điểm được cả người học lẫn người dạy hưởng ứng nhiệt tình nhất đối với blended learning. Blended learning chính vì thế đang chứng minh được tiềm năng và triển vọng của mình trong các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam.

2.2. Những thách thức của blended learning trong dạy học Lịch sử trường trung học phổ thông của Việt Nam hiện nay

Mặc dù blended learning đã chứng minh được nhiều ưu điểm vượt trội (Ashraf, Tsegay, and Meijia, 2021) trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam thời gian qua, nhưng những khó khăn gặp phải trong quá trình triển khai phương thức giáo dục hiện đại này trong thực tế cũng không phải là ít (UPM, 2020). Tiêu biểu nhất trong số này là các thách thức cơ bản như sau:

Một là dù đã được áp dụng vào trong các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam được một thời gian, nhưng blended learning chỉ thực sự trở nên thiết yếu và phổ biến hơn trong các trường hợp buộc phải thực hiện giãn cách xã hội hoặc phong tỏa toàn diện vì đại dịch Covid-19. Điều đó có nghĩa là việc blended learning đã mang đến nhiều lợi ích không thể chối cãi đối với các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam, nhưng việc áp dụng nó một cách thành công, thuần thục, và hiệu quả thì phải cần thời gian và trong thực tế đã tạo ra một thay đổi to lớn mà không phải tất cả các bên liên quan đều có thể thích ứng ngay lập tức được từ những thói quen truyền thống của mình (UPM, 2020). Tiêu biểu nhất trong số này là phải học tập và làm quen với các phương pháp giáo dục tân tiến của blended learning, gồm: Face-to-Face, Rotation, Flex, Gamification, Online Lab, Self-Blend, Online Driver (ELM Learning, 2017).

Hai là nhiều videos lịch sử trên các không gian mạng rất hữu ích và thú vị, nhưng không ít phần mềm cũng thường xuyên khai thác các thông tin thiếu chính thống và thường đi sâu vào các vấn đề vụn vặt của lịch sử (Huệ Bình, 2021). Trong khi đó, nội dung giáo dục Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam thì rất lớn, nhưng thời lượng chương trình giáo dục thì rất hạn chế. Chính vì thế, việc sử dụng quá nhiều các phần mềm lịch sử, các videos chưa được kiểm chứng, và các công cụ hỗ trợ dạy học trực tuyến thường xuyên tập trung vào các chi tiết nhỏ nhặt trong quá trình tiến hóa của nhân loại, thì sẽ dẫn đến phân tán thời gian, lệ thuộc vào các nguồn thông tin chưa được kiểm chứng, và không thể tập trung tối đa cho các nội dung giáo dục lịch sử cần được ưu tiên làm rõ.

Ba là blended learning cung cấp thêm cho các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường phổ thông nhiều nguồn thông tin bổ ích, nhưng việc quá sa đà vào các thông tin trên internet không chỉ làm mất thời gian và công sức của tất cả các bên tham gia vào các quá trình dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông, mà còn có thể làm cho nhiều bài học lịch sử không thể đi đến kết luận cuối cùng, vì sự đối ngược và mâu thuẫn giữa các quá trình khám phá quá khứ của nhân loại (Hồ Ngọc Thắng, 2014). Nếu quá trình dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông không thể đưa ra được các kết luận cuối cùng, thì việc kiểm tra và đánh giá quá trình đào tạo cũng sẽ gặp một số khó khăn nhất định, vì không thể xác định được kết luận chuẩn mực của các diễn tiến lịch sử.

Bốn là sự phát triển của khoa học công nghệ làm cho nhiều nguồn tư liệu mới được phát hiện và bổ sung cho nhận thức của nhân loại nhiều nền tảng khoa học quý giá, nhưng khả năng làm giả các tư liệu lịch sử cũng tăng lên đáng kể. Nếu không có các tư liệu gốc để đối chứng trong quá trình sử dụng, việc căn cứ vào các nguồn tư liệu thiếu minh bạch rất dễ dẫn đến những kết luận khoa học thiếu chính xác (ELM Learning, 2017). Trong không ít trường hợp, nhưng kẻ thiếu thiện chí thậm chí còn lợi dụng việc cung cấp tư liệu lịch sử cho các hoạt động dạy học ở các trường phổ thông để cài đặt các phần mềm độc hại và tấn công vào các hoạt động dạy học Lịch sử trực tuyến. Một số nhóm tội phạm an ninh mạng thậm chí còn có thể sử dụng các tài khoản ẩn danh để xâm nhập vào các khóa học online của blended learning và kiểm soát các hoạt động dạy học Lịch sử theo ý muốn của chúng.

Năm là hiện nay vẫn chưa thể nào kết luận được rằng tất cả học sinh trung học phổ thông

của Việt Nam đều sở hữu những cơ hội bình đẳng như nhau trong quá trình tham gia vào các hoạt động giáo dục Lịch sử bằng các phương pháp blended learning. Thực tế này càng trở nên đáng quan ngại hơn đối với người học ở các khu vực vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc ít người, vùng hải đảo, và vùng đặc biệt khó khăn (Hữu Quyết, 2019). Hà Giang cần phải đầu tư khoảng 7.469 tỷ đồng để xây dựng cơ sở vật chất và trang thiết bị kỹ thuật phục vụ dạy học cho chương trình giáo dục phổ thông mới trong giai đoạn 2019-2025. Đây là một điều kiện quá khó đối với các tỉnh đang còn nhiều khó khăn (Mạnh Xuân và Khánh Toàn, 2016). Cơ hội tiếp cận các bài giảng lịch sử bằng blended learning khác nhau, thì kết quả đạt được của các học sinh trung học phổ thông ở Việt Nam cũng sẽ khác nhau. Blended learning trong trường hợp này đã góp phần nói rộng khoảng cách bất bình đẳng trong quá trình tiếp cận các dịch vụ giáo dục hiện đại và kìm hãm đam mê nghiên cứu quá khứ của không ít người học tiềm năng.

Tóm lại, việc ứng dụng blended learning trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam thời gian qua đã mang lại nhiều kết quả tích cực và trở thành một trong những phương án triển vọng trong bối cảnh đại dịch Covid-19, nhưng cũng đang gặp phải không ít trở ngại. Tiêu biểu nhất trong số này là năng lực thích ứng của tất cả các bên liên quan (Wewiin, 2020). *Một trong những thay đổi quan trọng nhất khi ứng dụng blended learning vào trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam là người dạy phải thoát khỏi những khuôn khổ cũ kỹ để thích ứng với mô hình dạy học lấy người học làm trung tâm, nhưng ý thức học tập và năng lực tự học của học sinh phổ thông Việt Nam không phải lúc nào cũng có thể đáp ứng được tiêu chí này (Wewiin, 2020).* Tuy nhiên, đáng quan ngại nhất vẫn là năng lực công nghệ thông tin, nền tảng cơ sở hạ tầng, và khả năng bảo mật trong các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam. Điều đó có nghĩa là blended learning có nhiều ưu điểm, nhưng không thể nào miễn dịch hoàn toàn với các thúc đẩy đang đặt ra ngày càng cấp thiết (Wewiin, 2020) đối với việc dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam hiện nay

2.3. Một số yêu cầu và giải pháp cho việc triển khai blended learning trong dạy học Lịch sử trường phổ thông Việt Nam trong thời gian tới

Trên cơ sở các phân tích ở trên, bài viết nêu lên một biện pháp nhằm tối ưu hóa blended learning trong dạy học Lịch sử ở trường trung học phổ thông của Việt Nam trong thời gian tới.

Một là việc đảm bảo cơ sở vật chất và trang thiết bị kỹ thuật phục vụ dạy học ở các trường trung học phổ thông là trách nhiệm của các địa phương (Trần Nga, 2019). Chính vì thế, các địa phương cũng nên được trao quyền tham gia một cách tích cực và chủ động hơn vào các quá trình thiết kế chương trình giáo dục phổ thông mới và ứng dụng blended learning một cách linh hoạt cho phù hợp với điều kiện thực tế của giáo dục trung học phổ thông ở các địa phương. Điều này đặc biệt quan trọng trong việc sử dụng blended learning cho việc thiết kế các chương trình giáo dục lịch sử địa phương.

Hai là việc sử dụng blended learning cần một nền tảng công nghệ thông tin và cơ sở vật chất nhất định, nhưng vẫn còn hơn 19,95% phòng học bán kiên cố và 5,18% phòng học tạm

bợ trong tổng số 584.732 phòng học của 27.693 trường phổ thông vào cuối năm học 2018-2019. Điều đó có nghĩa là điều kiện cơ sở vật chất và trang thiết bị dạy học của nhiều trường phổ thông chưa đáp ứng yêu cầu cơ bản của việc triển khai blended learning (Mạnh Xuân và Khánh Toàn, 2016). Một chính sách đầu tư minh bạch giữa chính quyền trung ương và các địa phương chính vì thế cần phải được cụ thể hóa hơn nữa (Khúc Hồng Thiện, 2019).

Bà là giáo viên là nhân tố quyết định chất lượng và thành bại của việc áp dụng blended learning trong dạy học Lịch sử ở trường phổ thông (Mạnh Xuân, 2010). Tuy nhiên, các nhiệm vụ đổi mới chương trình và sách giáo khoa, các công việc dạy học hàng ngày, và các thủ tục không cần thiết ở các trường trung học phổ thông thường đã ngốn gần hết quỹ thời gian và năng lượng của những giáo viên chân chính. Việc tiếp cận blended learning mặc dù không phải quá vất vả, nhưng rõ ràng cũng cần phải đầu tư công sức và thời gian. Chính vì thế, nếu không sắp xếp được một kế hoạch hợp lý và không được tạo điều kiện thuận lợi, thì việc triển khai ứng dụng blended learning vào trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam sẽ rất khó đạt được kết quả mong đợi.

Bón là để lấy lại vị thế vốn có của môn Lịch sử ở trường phổ thông thì cần phải mạnh dạn đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy học và đặc biệt phải tăng cường ứng dụng blended learning vào trong các hoạt động dạy học Lịch sử ở trường trung học phổ thông (Võ Tiến Trung, 2015). Mặc dù thái độ của người học và cách nhìn của xã hội đối với các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông có thể đóng một vai trò nhất định, nhưng trách nhiệm chính vẫn là của giáo viên. Giáo viên phải đủ năng lực để làm chủ quá trình sử dụng blended learning trong dạy học Lịch sử và biến các tiện lợi từ liệu nguồn mở, khả năng kết nối đa dạng, và môi trường làm việc minh bạch của blended learning thành hiệu quả thực tế trong quá trình dạy học Lịch sử.

Năm là việc dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông không chỉ bó hẹp trong khuôn việc của nhà trường, mà cần phải liên hệ trực tiếp với cuộc sống thực tại. Đó là một trong những cơ hội thuận lợi để blended learning phát huy hiệu quả của mình trong chương trình giáo dục phổ thông mới. Điều này trở nên cực kỳ quan trọng đối với các nội dung giáo dục lịch sử địa phương (Phan Khuyên, 2019). Các bài học lịch sử trong chương trình giáo dục trung học phổ thông chính vì thế nền tảng tận dụng các ưu điểm của blended learning để mời các nhân chứng lịch sử nói chuyện trực tuyến hoặc kết nối với các sự kiện kỷ niệm đang diễn ra trên địa bàn nhằm làm cho các hoạt động dạy học Lịch sử thêm hấp dẫn và lý thú.

3. KẾT LUẬN

Blended learning là một sự kết hợp giữa nhiều phương thức giáo dục khác nhau, nhưng quan trọng nhất vẫn là giáo dục trực tiếp và trực tuyến mà e-learning là một trong số đó (Tandoh, Flis, and Blankson, 2014). Blended learning đã được đưa vào Việt Nam và được áp dụng trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông được một thời gian. Quá trình này gặp rất nhiều thuận lợi, nhưng cũng không thể nào loại bỏ được tất cả các khó khăn đang ngày càng hiện rõ. Trong khi blended learning phần nào khắc phục và hạn chế các yếu điểm của cả các phương pháp dạy học Lịch sử trực tiếp lẫn trực tuyến, thì nhiều học sinh Việt

Nam ở các vùng khó khăn không thể tiếp cận các tiện ích của blended learning một cách công bằng và đồng đều như những người đồng trang lứa ở các khu vực khác. Thực tế này làm cho blended learning không chỉ đào sâu khoảng cách cơ hội học tập của học sinh giữa các vùng miền Việt Nam, mà còn làm cho các hoạt động dạy học Lịch sử trực tuyến trở nên thiếu an toàn, vì năng lực công nghệ và cơ sở hạ tầng của nhiều nơi rất dễ bị tấn công. Cùng lúc đó, blended learning cung cấp cho các bài giảng Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam nhiều đồ dùng dạy học trực tuyến, nhiều nguồn tư liệu quý giá, và nhiều kênh học tập chủ động nhưng đồng thời cũng rất dễ dẫn các bên liên quan đến chỗ mất tập trung, thiếu thống nhất, và không thể nào đưa ra các kết luận cuối cùng để tiến hành kiểm tra và đánh giá các hoạt động dạy học Lịch sử một cách hiệu quả nhất có thể. Điều đó có nghĩa là blended learning có thể tạo điều kiện cho các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông được kết nối toàn cầu, nhưng nguy cơ mất an toàn thông tin và thậm chí bị tấn công mạng không phải là ít. Blended learning chính vì thế rất được khuyến khích ứng dụng vào trong các hoạt động dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam, nhưng ý thức tự giác của cả người học lẫn người dạy cần phải được nâng cao hơn nữa, trong khi các nền tảng cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin cần phải được đầu tư nhiều và đồng đều hơn nữa (UPM, 2020). Cùng lúc đó, việc sử dụng các nguồn tư liệu trực tuyến và các công cụ dạy học online là cần thiết, nhưng cần phải được chuẩn bị kỹ lưỡng và chọn lọc có trọng tâm. Tuy nhiên, chỉ riêng chất lượng các nội dung giáo dục không thể nào quyết định thành công của blended learning trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông, mà còn tỷ lệ dạy học trực tiếp và trực tuyến cũng phải được phân bổ được một cách hợp lý (Wewiin, 2020). Những giải pháp này là những lựa chọn tốt nhất (Nguyen Hoang Trang, Mai Van Hung, and Nguyen Thi Thuy Quynh, 2020) cho tương lai và triển vọng của blended learning trong dạy học Lịch sử ở các trường trung học phổ thông của Việt Nam thời gian tới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ashraf, M. A., Tsegay, S. M., and Meijia, Y. (2021), *Blended Learning for Diverse Classrooms: Qualitative Experimental Study With In-Service Teachers*, available at: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/21582440211030623> (accessed on November 1, 2021).
2. Phạm Thị Ngọc Bích (2021, ngày 19 tháng 9), *Ứng dụng phương pháp blended learning vào dạy – học tiếng Anh*, trong: <http://www.spnttw.edu.vn/articleDetail.aspx?sitepageid=656&articleid=17211> (truy cập ngày 11 tháng 3 năm 2021).
3. Huệ Bình (2021, ngày 30 tháng 9, 00:02 AM), *Khán giả Việt phản nô phim Trung Quốc tung trailer xuyên tạc sự thật lịch sử*, trong: <https://thanhnien.vn/khan-gia-viet-phan-no-phim-trung-quoc-tung-trailer-xuyen-tac-su-that-lich-su-post1116753.html> (truy cập ngày 4 tháng 11 năm 2021).
4. Đặng Chung (2021, ngày 26 tháng 7, 10:02 AM), *Môn Lịch sử có kết quả “đôi số” trong kỳ thi tốt nghiệp THPT năm 2021*, trong: <https://laodong.vn/giao-duc/mon-lich-su-co-ketqua-doisotrong-ky-thi-tot-nghiep-thpt-nam-2021-934685.lid> (truy cập ngày 4 tháng 11 năm 2021).
5. ELM Learning (2017, ngày 27 tháng 8), *What is Blended Learning? A Guide to Everything You Need to Know*, trong: <https://elmlearning.com/blended-learning-everything-need-know/> (accessed on November 1, 2021).

6. Phan Khuyên (2019), *Những khó khăn, thách thức đối với đội ngũ Giáo viên trung học phổ thông hiện nay khi triển khai chương trình giáo dục phổ thông mới và giải pháp khắc phục*, trong: <http://congdoangdvn.org.vn/index.aspx?def=556&ID=4140&CateID=550> (truy cập ngày 18 tháng 2 năm 2020).
7. Trần Nga (2019), *Chương trình Giáo dục phổ thông mới: Chủ động nhân lực và cơ sở vật chất*, trong: <http://kinhtedothi.vn/chuong-trinh-giao-duc-pho-thong-moi-chu-dong-nhan-luc-va-co-so-vat-chat-333882.html> (truy cập ngày 18 tháng 2 năm 2020).
8. Hữu Quyết (2019, ngày 20 tháng 11, 11:12 AM), *Khắc phục khó khăn ở trường học vùng cao Sơn La*, trong: <https://dantocmiennui.vn/khac-phuc-kho-khan-o-truong-hoc-vung-cao-son-la/280380.html> (truy cập ngày 4 tháng 11 năm 2021).
9. Tandoh, K., Flis, N., and Blankson, J. (2014), *Practical Applications and Experiences in K-20 Blended Learning Environments*, available at: <https://www.igi-global.com/chapter/blended-learning/92962> (accessed on November 1, 2021).
10. Hồ Ngọc Thắng (2014, ngày 20 tháng 3, 13:36 PM), *Những quan điểm sai trái trong nghiên cứu lịch sử*, trong: <https://nhandan.vn/binh-luan-phe-phan/nhung-quan-diem-sai-trai-trong-nghiencuu-lich-su-197875/> (truy cập ngày 4 tháng 11 năm 2021).
11. Khúc Hồng Thiện (2019), *Báo đảm cơ sở vật chất cho năm học mới*, trong: <https://www.nhandan.com.vn/cuoituan/item/41463002-bao-dam-co-so-vat-chat-cho-nam-hoc-moi.html> (truy cập ngày 18 tháng 2 năm 2020).
12. Nguyen Hoang Trang, Mai Van Hung, and Nguyen Thi Thuy Quynh (2020), Potential of Blended Learning at High Schools in Hanoi, *VNU Journal of Science: Education Research*, Vol. 36, No. 2, ISSN 2588-1159. Available at: <<https://js.vnu.edu.vn/ER/article/view/4417>>, accessed on November 1, 2021. doi: <https://doi.org/10.25073/2588-1159/vnuer.4417>.
13. Võ Tiến Trung (2015), *Dạy môn Lịch sử trong bậc học phổ thông là để nâng cao nhân cách, lòng yêu nước*, trong: <https://nhandan.com.vn/giaoduc/item/27973802-day-mon-lich-su-trong-bac-hoc-pho-thong-la-de-nang-cao-nhan-cach-long-yeu-nuoc.html> (truy cập ngày 18 tháng 2 năm 2020).
14. UB Academy (2017, ngày 21 tháng 4, 10:00 AM), *Blended Learning – Sự kết hợp hoàn hảo giữa học trên lớp và học online*, trong: <https://upm.com.vn/tin-tuc/phuong-phap-blended-learning-khai-niem-va-cach-thuc-ap-dung-vao> (truy cập ngày 1 tháng 11 năm 2021).
15. UPM (2020, ngày 1 tháng 8), *Phương pháp blended learning: khái niệm và cách thức áp dụng vào giảng dạy*, trong: <https://upm.com.vn/tin-tuc/phuong-phap-blended-learning-khai-niem-va-cach-thuc-ap-dung-vao> (truy cập ngày 1 tháng 11 năm 2021).
16. Wewiin (2020, ngày 22 tháng 12), *Những hạn chế của mô hình học tập kết hợp blended learning*, trong: <https://wewiin.com/tin-tuc-chi-tiet/nhung-han-che-cua-mo-hinh-hoc-tap-ket-hop-blended-learning> (truy cập ngày 2 tháng 11 năm 2021).
17. Mạnh Xuân (2010), *Phát triển đội ngũ giáo viên phổ thông*, trong: <https://www.nhandan.org.vn/giaoduc/item/13148002-.html> (truy cập ngày 18 tháng 2 năm 2020).
18. Mạnh Xuân và Khánh Toàn (2016), *Tháo gỡ khó khăn cơ sở vật chất trường, lớp học*, trong: <https://nhandan.com.vn/giaoduc/item/41779202-thao-go-kho-khan-co-so-vat-chat-truong-lop-hoc.html> (truy cập ngày 18 tháng 2 năm 2020).

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA

**ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN
TRONG ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY
THEO HƯỚNG BLENDED LEARNING**

NHÀ XUẤT BẢN DÂN TRÍ

Số 9 - Ngõ 26 - Phố Hoàng Cầu - Quận Đống Đa - TP. Hà Nội

VPGD: Số 347 Đội Cấn - Quận Ba Đình - TP. Hà Nội

ĐT: (024). 66860751 - (024). 66860753

Email: nxbdantri@gmail.com - Website: nxbdantri.com.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản:

BÙI THỊ HƯƠNG

Chịu trách nhiệm nội dung:

LÊ QUANG KHÔI

Biên tập: NGUYỄN THẢO NGUYÊN

Vẽ bìa: BÙI MINH THU

Sửa bản in: LÊ VIỆT THỦY

Trình bày sách: BÙI MINH THU

LIÊN KẾT XUẤT BẢN: TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN

In 100 cuốn, khổ 20,5 × 29,5cm tại Xí nghiệp In LĐXH chi nhánh Công ty TNHH MTV
Thiết bị giáo dục dạy nghề. Địa chỉ: 36 ngõ Hòa Bình 4 phố Minh Khai, phường Minh Khai,
quận Hai Bà Trưng, Hà Nội.

Số xác nhận đăng ký xuất bản số: 4499-2021/CXBIPH/1-129/DT

Quyết định xuất bản số: 2129/QĐXB-NXBDT do Nhà xuất bản Dân trí cấp ngày 7/12/2021

Mã ISBN: 978-604-344-630-2. In xong, nộp lưu chiểu Quý IV 2021.